Om natten lyder maskingeværsalverne

LIBYEN: En historie om at rejse til et borgerkrigshærget land med et forkert visum. Og om en ukendt militsleders dramatiske feberredning i ellevte time.

TEKST & FOTO:
JAKOB ØSTER #312

På vej mod Martyrpladsen (tidligere kendt som den Grønne Plads).

Tripolis internationale lufthavn har været lukket, siden den blev bombet i 2014.

Den sidste lørdag i januar 2018 lander jeg derfor i stedet i Libyens hovedstads militærlufthavn, der hedder Mitiga.

Nær Mitiga-lufthavnen ligger et fængsel med 2.500 fanger, heraf en del med tilknytning til Islamisk Stat. Da jeg ankommer, er det blot 12 dage siden, en oprørsmilits angreb lufthavnen med 32 millimeter antiluftskyts. Et af formålene med operationen var at befri fangerne fra Islamisk Stat. 20 mennesker i og omkring lufthavnen mistede livet, mindst 50 blev såret og fire fly blev ramt. Efter angrebet var lufthavnen lukket i fem dage.

Havde jeg kendt til dette angreb, var jeg muligvis slet ikke taget afsted. Men nu er jeg her, og mens jeg med angstneuroserne drønende rundt i kroppen skridter ind mod immigrationen, er jeg ualmindelig bevidst om både andre tidligere angreb i hovedstaden og landets generelle sikkerhedssituation. Samtidig er jeg under tidspres, for tre dage efter planlagt hjemkomst skal jeg påbegynde min næste månedlange vintertur. Hvis lufthavnen lukker, mens jeg er i Libyen, risikerer jeg – udover at strande i et af verdens farligste lande – at mine for 20.000 kroner indkøbte flybilletter hjemme i skuffen bliver værdiløse.

Jeg er den eneste udlænding i immigrationskøen og får mit indrejsestempel på ganske få sekunder. Ti meter bag immigrationsburet står en lille, civilklædt mand med rynket pande og et slidt og livstræt ansigt foran kontoret, der tilhører sikkerhedspolitiet.

”Company. Telephone. Contact,” siger han. Det er sådan cirka det værste, han kan sige. Og sådan cirka det eneste, han kan sige på engelsk.

Jeg er inviteret hertil på forretningsvisum. Et libysk rejsebureau ved navn Sherwes Travel har fået et lokalt firma, der hedder Makamen, til at invitere mig. Selvfølgelig er det bare et skalkeskjul for at invitere turister, og lige nu har jeg ikke den fjerneste idé om, hvorvidt denne fidus holder vand.

Med lynets hast fisker jeg mit officielle invitationsbrev op af tasken.

Sikkerhedspolitimanden ligner én, jeg lige så godt kunne have rakt et stykke brugt toiletpapir.

”Contact” siger han bare og simulerer med udstrakt tommel og lillefinger på sin højre hånd, at vi skal ringe til firmaet, så de kan bekræfte mit besøg.

Alting på invitationsbrevet står på arabisk, men i bunden står der faktisk et telefonnummer. Jeg aner ikke, hvad der sker, hvis vi ringer til det, så i stedet peger jeg bare ud mod ankomsthallen i et

forsøg på at signalere, at så må vi gå derud og finde min kontakt, der skal hente mig.

Først skal min lille håndbagagerullekuffert dog gennemlyses, og her opdager de selvfølgelig mit store, fede Nikon.

At rejse ind i Libyen med et professionelt kamera, når man er på "forretningsrejse," synes at fremkalde nogenlunde samme reaktion, som var jeg ankommet med en flaske Jack Daniels, et pund bacon og et navneskilt, hvorpå der stod James Bond.

Min sikkerhedspolitiledsager ligner en, der nu definitivt har besluttet sig for, at jeg skal deporteres med det næste fly.

Mængden af tid, energi og bekymringer jeg forinden havde brugt på at nå hertil taget i betragtning, vil det næsten ikke være til at bære.

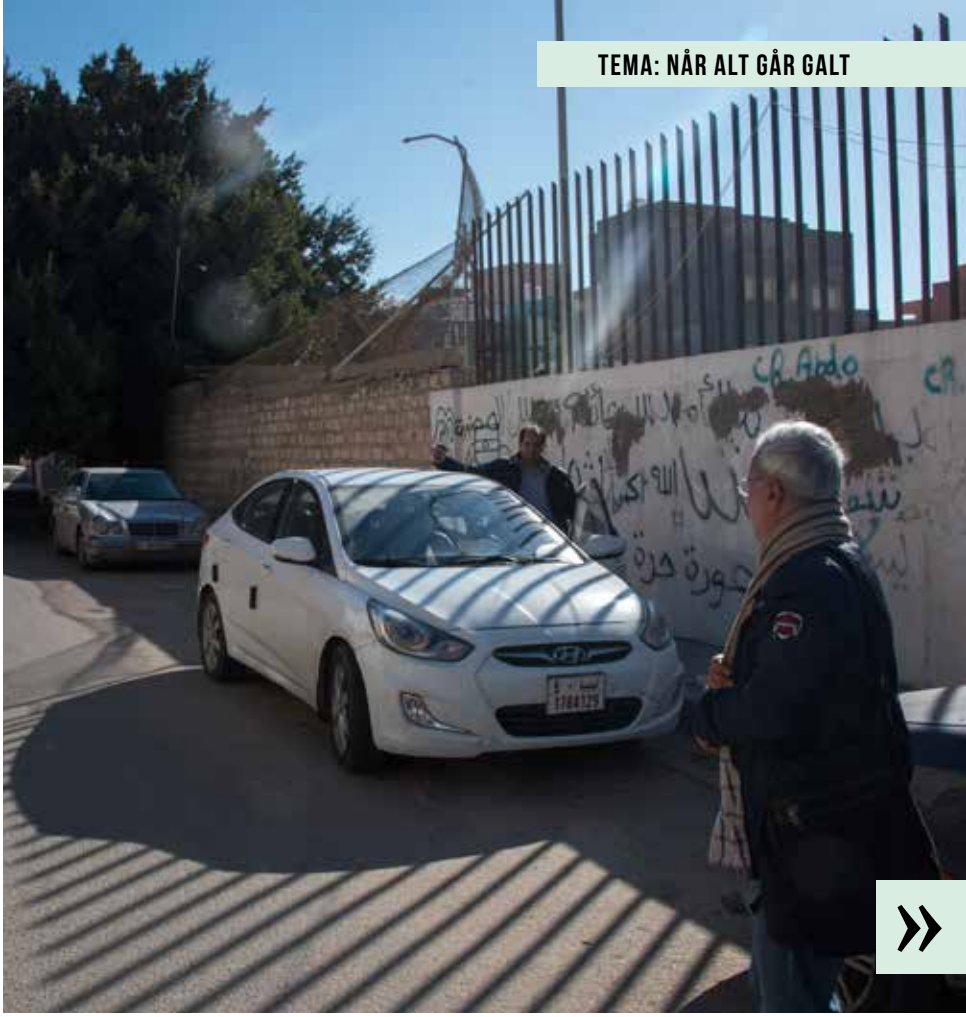

Foto nedenfor: Marcus Aurelius triumfbuen i Tripoli dateres helt tilbage til år 165. Foto øverst til højre: Med Yusef og Saleem og vores lille udlejningsbil. Foto nederst til venstre: På sightseeing til hulemalerier i Tripolis udkant.

Snigerfoto med mobilen af Martyrpladsen.

På kirkegård i Tripoli. Alle de jødiske gravsten var for nylig smadret af islamister.

ET VANSKELIGT VISUM

Efter jeg i mere end et år forgæves havde forsøgt at få turistvisum på den Libyske ambassade i København, gav jeg op. I stedet fik jeg via facebookgruppen Every Passport Stamp – verdens største onlineforum for berejste mennesker – anbefalet at benytte bureauet Sherwes Travel og skaffede mig efterfølgende en falsk forretningsinvitation. Umiddelbart havde jeg dog ingen gavn af denne invitation, for den libyske københavnerambassade nægtede at udstede et forretningsvisum til mig, fordi de – måske ikke så overraskende - havde svært ved at forstå, at jeg pludselig skulle til Libyen på forretningsrejse, når jeg i mere end et år havde påstået, at jeg ville derned som turist.

”Don’t worry,” skrev Ibrahim, ejeren af Sherwes Travel imidlertid lakonisk, efter jeg havde informeret ham om mit afslag og mine bekymringer i forholdt til sikkerhedssituationen i Libyen.

”Sikkerheden er ok i Tripoli nu, der er indsat en FN-støttet overgangsregering i Tripoli, så så længe du holder dig til hovedstaden, er et besøg forsvarligt. Bare flyv til Tunis og få dit visum udstedt der. Jeg har en lokal agent, der kan gå med dig på ambassaden.”

Agenten, der skulle hjælpe mig på ambassaden i Tunis, hedder Mokhtar Ben Massoud. I min tilstand af præafrejsepanoia søgte jeg efter ham på nettet. Det eneste match på Facebook var en ”ingeniør,” der postede stærkt religiøse videoer dagen lang.

Inde i mit forvirrede hoved bimlede alle alarmklokker. Jeg var bange og vildt meget i tvivl. Alligevel besluttede jeg til sidst at tage af sted. Jeg købte et par flybilletter først til Tunis og derfra til Tripoli og satsede på, at jeg kunne nå et kort besøg inden min lange vintertur til Fjernøsten snart skulle starte.

Da jeg ankom til Tunis, viste den rigtige Mokhtar Ben Massud at være en velplejet og yderst hjælpsom, midaldrende herre.

”De holder øje, så det gælder om at være cool,” sagde Mokhtar om ambassadens kameraovervågning, før vi gik ind. Efter en lang, nervepirrende ventedag kom konsulinden ud lige før lukketid. Jeg var hunderæd for, at hun skulle kalde mig ind til et interview og gennemskue, at jeg slet ikke var forretningsrejsende. Men ”c’est pas grave” – ”det er ikke alvorligt” – sagde hun bare, og dagen efter fik vi til alt held udleveret det forjættede visum.

”So far so good,” skrev Ibrahim fra Sherwes efterfølgende lidt ildevarslende. Og han tilføjede, at hvis jeg havde et stort kamera, var det vigtigt at jeg lod det ligge i Tunis.

”Det kunne han godt have sagt, før jeg tog hjemmefra”, tænkte jeg, inden jeg naivt og demonstrativt svarede, at jeg ”havde brug for at tage det med” og at jeg ”bare ville gemme det i min rullekuffert”.

En tidlig lørdag morgen fløj jeg til Tripoli.

PÅ VEJ TIL AT BLIVE DEPORTERET

Efter mit kamera er blevet opdaget, fører sikkerhedspolitimanden mig ud i ankomstområdet. Her er ikke skyggen af en kontaktperson. Først da vi efter fem minutter giver op og går tilbage mod immigrationen, dukker en lettere duknakket, midaldrende mand med en rar udstråling pludselig op. Han lægger indsmigrende armen om officeren og følger med os tilbage ind til sikkerhedspolitikontoret i lufthavnen. Saleem, som jeg senere finder ud af at han hedder, taler ikke til mig og kigger ikke på mig. Alligevel går jeg ud fra, at han arbejder for Sherwes Travel.

”Password,” siger sikkerhedspolitimanden og peger på min PC. Jeg ved ikke, hvad jeg ellers skal gøre, så jeg taster mit password ind, og sammen med et par af de ubehøvlede unge fyre, der nu også befinder sig på politikontoret, går min lille, slidte politiven i gang med at gennemsøge min computer. Hurtigt finder de et væld af mine rejsebilleder og

Jeg puster ud i dette private hjem i Tunis, hvor jeg har lejet et værelse efter turen.

artikler. Måske tror de nu, at jeg er journalist. Måske tror de, at jeg er spion.

I lang tid taler ingen til mig. Det er som om, de har opgivet mig. De snakker kun arabisk og kun med Saleem. Han rækker dem snart efter en tyk brun konvolut. Helt åbenlyst tager chefen pengene ud og begynder at tælle dem, inden han stikker dem i lommen. Så råber betjentene ad Saleem og griner ham arrogant op i ansigtet, imens de filmer ham med en mobiltelefon. Efter omkring en time sender de ham væk.

Jeg er alene.

Snart efter ledes jeg over i afgangssektionen. Jeg er sikker på, at det kun er et spørgsmål om tid, før jeg bliver deporteret, men foreløbig kommanderes jeg ind på et nyt sikkerhedspolitikontor. I hjørnet står et skrivebord, hvor en korpulent herre, der viser sig at være den øverste chef for lufthavnens sikkerhedspoliti, spiser fedtet mad med sine fedtede fingre. Ved siden af bordet står en metalseng med en madras uden linned. Den knækker sammen på midten. Skal jeg sove der i nat? tænker jeg.

Efter et par timer, hvor jeg er overvåget, selv når jeg går på toilettet, flytter de mig ud på en stol i døråbningen. Da døren på et tidspunkt går på klem, skynder jeg mig at skrive en SMS til Charlotte. Jeg skriver, at hun straks skal få fat i Rasmus Tantholdt, da jeg ved, at TV 2 har gode kontakter hernede. Operationen lykkes, selv om det er lørdag, og kort efter får jeg en tekstbesked fra Tantholdt med information om, hvordan jeg kan få fat i TV 2s *fixer* i Tripoli.

I det samme kommer Saleem pludselig tilbage. "Fem minutter," signalerer han med sin udstrakte højrehånd og smiler for første gang hele dagen. Kort efter fører politichefen mig tilbage ind igennem immigrationen og ind i landet. Nu er han pludselig flink. Lidt over fire timer efter ankomsten til Libyen forlader jeg lufthavnen som en fri mand. Jeg aner ikke hvorfor.

NERVØS TURIST I TRIPOLI

Om eftermiddagen tager jeg med Saleem og Yusef på sightseeing. Saleem er chauffør, og ud over det *er* han selvfølgelig som antaget min *fixer* og guide. Yusef er min belæste lokalguide med speciale i landets historie.

Husene er ved at falde sammen i Tripolis gamle bydel, og ledningerne hænger i kaotiske mønstre og ligner elektriske høstakke. Overalt går der langskæggede fyre rundt. Yusef kalder Islamisk Stat for "Daesh", og han fortæller, at han engang var guide for et par turister, der blev tilbageholdt i seks timer af Daesh i byens udkant, før han fik forhandlet dem fri. På væggen i basaren hænger et udstoppet girafhoved. Under det ligger en bunke leopardskind. Jeg har taget mit store kamera med ind til byen, men jeg tør næsten ikke bruge det. På den store plads med de hundredvis af pengevekslere tør jeg ikke engang fotografere med min mobiltelefon.

"Come stai?" spørger et par tildækkede tøser, da vi går tværs over Martyrpladsen.

"De synes, du er spændende," siger Yusef. "Du er helt sikkert den eneste turist i hele landet lige nu. I alt kommer der måske kun et par stykker om måneden."

ET ENDNU MØRKERE FANGEHUL

På en fiskerestaurant får jeg om aftenen forklaringen på, hvad der skete tidligere på dagen. For at forstå forløbet springer vi tilbage til tidspunktet, hvor Saleem udleverede den brune kuvert:

Sikkerhedspolitimanden stak pengene i lommen, men det ændrede ikke ved, at han var overbevist om, at Sherwes Travel ulovligt hjælper folk, der ikke er på forretningsrejse, ind i landet. Derfor besluttede han, at jeg skulle deporteres, og Saleem skulle fængsles. De kendte til Saleems navn og bopæl, og for en sikkerheds skyld optog de ham også på en mobiltelefon.

For at komme i fængsel i Libyen skal man være i besiddelse af sit pas. For at kunne køre mig rundt, havde Saleem lejet en bil, og biludlejningsfirmaet havde krævet passet som sikkerhed. Saleem beordredes derfor til at hente passet og komme tilbage til lufthavnen, så sikkerhedspolitiet kunne smide ham i kachotten.

Da Saleem nåede ud til lufthavnens parkeringsplads, kunne han konstatere, at lejebilen allerede var blevet beslaglagt. Fra den taxa, han i stedet måtte tage, ringede han desperat rundt for at se, om nogen kunne få ham ud af suppedasen.

"Måske kan min bror hjælpe?" sagde taxachaufføren pludselig. "Han har en del at skulle have sagt her."

"Det tror jeg ikke, han kan, men han må da gerne forsøge," svarede Saleem.

To stærke militser kæmpede på dette tidspunkt mod regeringshæren om magten i forskellige dele af hovedstaden. Og hvor ubegribeligt det end kan lyde, viste taxachaufførens bror sig at være krigsherre for den milits, der bestemte over området omkring lufthavnen.

"Giv mig lige en halv time, så fikser jeg det," sagde han til Saleem.

Efterfølgende ringede militslederen til den trinde lufthavnspolitichef, som nu overvågede mig på sit kontor. Han sagde, at han vidste, at Hr. politichefen havde tilbageholdt en dansker, og at han også vidste, at de havde tænkt sig at smide en lokal fixer ved navn Saleem i fængsel. Derefter sagde han:

"Du skal bare lige vide, at hvis ikke du lader danskeren rejse ind i landet og samtidig undlader at smide Saleem i fængsel, så skal jeg personligt sørge for, at du selv kommer til at rådne op i et endnu mørkere fangehul end det, du har tænkt dig at sætte Saleem i!"

Lidt efter ringede lufthavnspolitichefen til Saleem, som stadig sad i taxaen, og sagde, at han skulle komme tilbage, så de kunne finde en løsning.

Fire timer efter, jeg først blev tilbageholdt, valsede Saleem derfor retur på lufthavnskontoret, og fem minutter senere var alting godt, og vi var begge frie mænd.

Pengene, som Saleem betalte i den brune konvolut – 200 dinarer svarende til cirka 900 kroner ved officiel kurs eller godt det halve ved sortbørskurs – fandt jeg aldrig ud af, om Saleem fik retur. Men i hvert fald bad ingen mig om at betale dem, så det går jeg ud fra, at han gjorde.

"Nu skal vi feste," siger Saleem, da han på fiskerestauranten er færdig med beretningen. "Vi skal fejre, vi er frie mænd." Lidt senere siger han, at han har besluttet, at nu er det nok. Han gider ikke længere være *fixer* og tage ud i lufthavnen og rage kastanjer ud af ilden.

Om aftenen kan jeg ikke falde i søvn. Alene på mit hotelværelse kommer angsten snigende. Jeg tænker dagen igennem hundrede gange, og jeg er lysvågen. Først klokken et om natten er søvnen endelig ved at overmande mig og mit tankemylder.

Præcis da hører jeg skud tæt ved hotellet. Min første tanke er, at hotellet ingen sikkerhed har. Ikke en eneste lillebitte vagt. Omvendt er der forhåbentlig ikke mange, der ved, at jeg opholder mig her på Victoria Hotel i værelse 204. I måske et par minutter genlyder maskingeværsalver i natten. Fra mit vindue kan jeg se folk, der flygter i gaden under mig. Så bliver der endelig stille. Jeg lytter intenst og frygter at høre larm på hotellets gange. Mit hjerte banker i mørket, og jeg kan ikke huske, hvornår jeg sidst har været så bange.

"Er du ikke vant til det?" spørger Yusef overrasket, da jeg næste morgen fortæller om skyderierne.

"Nej," svarer jeg "folk skyder ikke rigtig i gaderne i København."

"Bare rolig," siger han helt ubekymret, "her er der ingen, der kidnapper turister. Her er heller ingen selvmordsbombere." Han tøver lidt og tilføjer så: "Her er kun krig."

KAOS OG KONTANTKRISE

Da vi senere på dagen kører rundt i byen, kan vi se utallige, ikke færdigbyggede hoteller stå efterladte tilbage, fordi alle udenlandske selskaber trak sig ud, da krigen begyndte. Foran bankerne ser vi hundredvis af mennesker i lange køer.

"Det skyldes kontantkrisen," siger Yusef. "Da Gadaffi døde i 2011, havde han værdier for 300 milliarder euro. I dag har vi minus 90 milliarder. Det hele skyldes korruption. Min kone tjener 800 dinarer om måneden som lærer. Men man kan maksimalt få udbetalt 200 dinarer ad gangen, så hun skal stå i timevis i kø fire gange om måneden for at få sine penge. Nogle gange får folk tæsk, når de står i

»

Fly set fra mit vindue i Tunis.

Foto øverst: På denne fiskerestaurant får jeg om aftenen forklaringen på, hvad der skete tidligere på dagen i lufthavnen.
Foto nedenfor: Oversigtstavlen med mit fly fra Tunis til Tripoli.
Foto til højre: Mit boardingkort fra Tripoli til Tunis.
Foto nederst til højre: Jeg bor i dette private hjem i Tunis efter turen til Libyen.

køen, bare fordi sikkerhedsstyrkerne vil vise, at de har magt. De fleste hernede savner tiden og stabiliteten, der var under Gadaffi."

"I dag går den spirende privatisering ad helvede til," fortsætter Yusef. "Folk stikker pengene i deres egne lommer. Her er ingen offentlig transport, kun trafikpropper over alt, fordi alle bliver nødt til at have en bil."

Lidt efter passerer vi grunden, hvor Gadaffis palads engang stod. Det er forbudt både at standse og at fotografere, og jeg kan kun svagt ane kaosset derinde, da vi passerer en sektion, hvor ydermuren er faldet sammen. Flygtninge fra krigen bor der nu - på en losseplads oven på murbrokkerne fra paladset for diktatoren, der på mange måder smadrede landet. Senere på dagen skal jeg heldigvis forlade dette galehus. Jeg er lidt bange for, at oprørsmilitserne skal kunne skyde mit fly ud af landet ned med deres 32 millimeters antiluftskytsgranater.

Men "Don't worry" siger Yusef. "Det kan de ikke – I flyver jo lige ud over havet, og islamisterne holder til inde i *the Hinterland*," siger han.

Alt ånder fred og idyl i lufthavnen. Flyet står på oversigtstavlen uden forsinkelse. Det ser ud som om, jeg let når hjem tidsnok til min næste rejse. Da jeg forlader løvens hule, har den korporlige politichef igen vagten i lufthavnens afgangssektion. Så snart han ser mig, vinker han mig dog hurtigt igennem. Måske han stadig frygter det endnu mørkere fangehul?

■ *Jakob Øster har rejst i alle verdens lande som én af en håndfuld medlemmer af DBK. Han er gift med Charlotte og har børnene Ava (f. 2006) og Jonas (f. 2009), der har besøgt henholdsvis 98 og 86 FN-lande. Er forfatter til bogen Gennem alle verdens lande (2021). Har opholdt sig i gennemsnit ti dage i hvert land og har rejst mere end 225.000 kilometer over land og vand. Har for landets dagblade og magasiner skrevet rejseartikler fra mere end 160 lande.*

FAKTA

Fly fra København til Tunis koster fra 1.400 kroner retur.

Direkte fly fra Tunis til Tripoli koster fra 1.300 kroner retur.

Den omtalte tur var arrangeret af Sherwes Travel inklusive udflugter, guide, chauffør og overnatning i Tripoli.

Med sommerfugle i maven flyver jeg fra Tunis til Tripoli.